

Міністерство освіти і науки України
Харківська національна академія міського господарства

В.О. Кодін

Програма та робоча програма навчальної дисципліни

«Реставрація архітектурних об'єктів»

(для студентів 5 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, напряму підготовки 1201 – «Архітектура» спеціальності 7.120102 / 8.120102 - «Містобудування»)

Програма та робоча програма навчальної дисципліни «Реставрація архітектурних об'єктів» (для студентів 5 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст та магістр, напряму підготовки 1201 - «Архітектура» спеціальності 7.120102 / 8.120102 - «Містобудування»)/ Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – уклад.: В.О. Кодін – Х.: ХНАМГ, 2010. – 14 с.

Укладач: канд. арх., проф. В.О. Кодін

Рецензент: доцент В.Є. Новгородов

Рекомендовано кафедрою Архітектурного і ландшафтного проектування
Протокол № 5 від 22 грудня 2009 р.

Зміст

	с.
Вступ.....	4
1. Програма навчальної дисципліни	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	6
1.5. Анотація дисципліни	6
2. Робоча програма навчальної дисципліни	8
2.1. розподіл обсягу навчальної роботи студента з спеціальностями та видами навчальної роботи.....	8
2.2. Зміст дисципліни	8
2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями.....	8
2.2.2. План лекційного курсу	8
2.2.3. План практичних (семінарських) занять	10
2.2.4. План лабораторних робіт	11
2.2.5. Індивідуальне завдання (ІНДЗ).....	11
2.3. Самостійна робота студентів	11
2.4. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	12
2.5. Інформаційно-методичне забезпечення.....	12

Вступ

Двоступінна система вищої архітектурної освіти передбачає цикл професійно орієнтованих дисциплін, що забезпечують головний наскрізний курс «Архітектурне проектування». Одна з основних забезпечуючих дисциплін – «Реставрація архітектурних об'єктів», що читається на 5 курсі по програмі підготовки спеціаліста та магістра. Дисципліна за рішенням Харківської національної академії міського господарства являється обов'язковою.

Базовими дисциплінами для вивчення даного курсу є: «Теоретичні та методичні основи архітектурного проектування», «Історія мистецтв архітектури та містобудування», «Основи реконструкції історичних міст».

Курс «Реставрація архітектурних об'єктів» забезпечує дисципліни «Архітектурне та містобудівне проектування», «Теорія містобудування», «Сучасні теорії реконструкції міського середовища», а також є необхідним для виконання дипломних проектів та магістерських робіт.

Програма навчальної дисципліни «Реставрація архітектурних об'єктів» розроблена на основі:

ГСВОУ МОНУ «Освітньо-кваліфікаційна характеристика спеціаліста» напрямку підготовки 1201- «Архітектура» спеціальності 7.120102 – «Містобудування», затвердженого МОН України 20 жовтня 2007 р.;

ГСВОУ МОНУ «Освітньо-професійна програма підготовки спеціаліста» напрямку підготовки 1201 – «Архітектура» спеціальності 7.120102 – «Містобудування», затвердженого МОН України 20 жовтня 2007 р.

ГСВОУ МОНУ «Освітньо-кваліфікаційна характеристика магістра» напрямку підготовки 1201- «Архітектура» спеціальності 8.120102 – «Містобудування», затвердженого МОН України 20 жовтня 2007 р.;

ГСВОУ МОНУ «Освітньо-професійна програма підготовки магістра» напрямку підготовки 1201 – «Архітектура» спеціальності 8.120102 – «Містобудування», затвердженого МОН України 20 жовтня 2007 р.;

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Основною метою курсу є опанування студентами знань, умінь та навичок щодо досліджень та проектних розробок з реставрації та пристосування пам'яток архітектури.

Завдання курсу: оволодіння методиками історико-генетичного аналізу, іконографічних та архівних досліджень; вивчення прийомів натурального дослідження пам'яток архітектури. виконання шурфів, зондажів тощо; опанування прийомів графічної реконструкції пам'яток архітектури, виконання шурфів, зондажів тощо; набуття теоретичних знань та практичних навичок щодо розробки проектів реставрації та пристосування пам'яток архітектури.

Предмет вивчення у даній дисципліні – методи досліджень та проектних розробок з реставрації та пристосування пам'яток архітектури.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану
1. Історія мистецтв, архітектури та містобудування	1. Архітектурне та містобудівне проектування
2. Архітектурне проектування	2. Сучасні теорії реконструкції міського середовища
3. Основи реконструкції історичних міст	3. Дипломний проект/магістерська робота

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. Реставрація архітектурних об'єктів (3 кредити – 108 годин)

Змістовний модуль 1.1. Прийоми та методи дослідження пам'яток архітектури (1,5 кредита – 54 години).

1. Іконографічні, бібліографічні та архівні дослідження.
2. Методи обстеження, обмірювання та фіксації пам'яток.
3. Вивчення аналогії при реставрації пам'яток архітектури.

Змістовний модуль 1.2 Обґрунтування та розробка проектів реставрації та пристосування пам'яток архітектури (1,5 кредита – 54 години).

Історико-архітектурна оцінка пам'яток архітектури, методи та прийоми їх графічної реконструкції на різні періоди існування.

1. Етапи та методи розробки проектів реставрації пам'яток архітектури.
2. Вимоги до пристосування пам'яток архітектури після реставрації.
3. Музеєфікація пам'яток архітектури.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги:

Вміння та знання	Сфери діяльності	Функції діяльності у виробничій сфері
Повинен володіти теоретичними та практичними вміннями щодо проведення аналізу та розробки проектів реставрації та пристосування пам'яток архітектури	Виробнича, соціально-виробнича	Проектувальна, науково-дослідна робота

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Архітектура. Короткий словник-довідник / за загальною ред. А.Мардера К.: Будівельникт. – 1995. –333 с.: ил.

Кедринский А.А. «Основы реставрации памятников архитектуры», М.; Изобразит. искусство, 1991, 184 с. Ил

Кодін В. О. Основи реконструкції історичних міст. Навчальний посібник, - Х.: ХНАМГ, - 2009. – 172 с.

4. Консервация и реставрация памятников и исторических зданий. – М.: Стройиздат, - 1978. – 320 с.

5. Методика реставрации памятников архитектуры. – М.: Стройиздат, - 1977 – 268 с.

6. Подьядольский С. С., Бессонов Г. Б., Беляев Л. А., Постникова Т. М. Реставрация памятников архитектуры. – М.: Стройиздат, - 1988. – 243 с.

1.5. Аннотації дисципліни

Аннотація

Програма складається з 1-го модуля загальним обсягом 2 кредита (72 години) й спрямована на опанування студентами знань, вмінь і навичок щодо досліджень та проектних розробок з реставрації й пристосування пам'яток архітектури шляхом опрацювання завдань з оволодіння методами та прийомами дослідження.

Аннотация

Программа состоит из одного модуля общим объемом 2 кредита (72 часа) и направлена на овладение студентами знаниями, умениями и навыками проведения исследований и проектных разработок по реставрации и приспособлению памятников архитектуры путем разработки заданий с овладением методами и приемами исследований.

Summary

The program consists of one module, with total content of 2 credits (72 hours) and is directed on the student's proficiency in holding treatments and project implementations on the reconstruction of historical urban environment. Testing, test paper and exam are provided for the boundary control.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Спеціальність, спеціалізація(шифр, аббревіатура)	Всього, Кредит/годин	Семестри	Години								Екзамени (семестр)	Заліки (семестр)
			Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
				Лекції	Практичні	Лабораторні		Контр. робота	КП/КР	РГР		
7.120102/8.1 20102 «Містобудування»	3/108	10	48	16	32		60		10			10

2.2.Зміст дисципліни

2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Пр. Зан.	Лаб.	СРС
Модуль 1	3/108	16	32		60
ЗМ. 1.1	1,5/54	8	16		30
ЗМ 1.2	1,5/54	8	16		30

2.2.2. Лекційний курс

Зміст теми	Лекцій Годин
ЗМ1.1. Прийоми та методи дослідження пам'яток архітектури	16
1	2
Тема№1. Бібліографічні та архівні дослідження. Задачі дослідження. Збір історичних даних. Основні відомості про будівельну історію та втрачені елементи пам'ятки. Історико – бібліографічні дослідження. Бібліографічні вишукування. Історико – архівні дослідження. Матеріали, зв'язані з зведенням, ремонтом та перебудовами будівлі. Читання документів. Основи палеографії. Атрибуція зображень.	2

1	2
<p>Тема №2. Фіксації пам'яток архітектури. Задачі фіксації. Види фіксації пам'яток архітектури. Обмірна фіксація. Схематичний обмір. Архітектурний обмір. Архітектурно – археологічний обмір. Метод триангуляції, координатний метод обміру. Виконання обмірних креслень.</p>	2
<p>Тема №3. Натурні дослідження пам'ятки архітектури за допомогою зондажів та шурфів. Вивчення пам'ятки за допомогою зондажів. Загальні вимоги до виконання зондажів. Обстеження лицьової поверхні кладки. Вскриття обшивок на пам'ятках дерев'яного зодчества. Зондажі з розробкою кладки. Фіксація зондажів. Картограма проведених зондажів.</p>	2
<p>Тема №4. Вивчення аналогій при реставрації пам'ятників архітектури. Задачі реставраційного дослідження, які вимагають притягнення аналогій. Теоретичне значення графічної реконструкції. Методичні основи роботи по вивченню аналогій. Вибір науково – обоснованих аналогій. Територіальні межі вибору аналогій.</p>	2
<p>ЗМ1.2. Обґрунтування та розробка проектів реставрації та пристосування пам'ятників архітектури.</p>	16
<p>Тема № 5. Проект реставрації пам'ятника архітектури Особливості процесу реставраційного проектування. Специфіка діяльності архітектора – реставратора. Обґрунтування науково – проектних рішень. Зв'язок проектування з процесом виконання робіт. Основні стадії реставраційного проектування. Узгодження проекту. Ескізний проект реставрації. Графічна реконструкція. Принципове обґрунтування прийнятого рішення. Намічені реставраційні роботи.</p>	4
<p>Тема № 6. Здійснення проекту реставрації. Основні особливості реставраційного процесу. Фіксація розкритих частин пам'ятки. Режим реставраційних робіт на пам'ятках дерев'яного зодчества. Науково – технічне керівництво процесом реставрації. Фотофіксація розкрить. Забезпечення відновлення пам'ятки з максимальним збереженням оригіналу. Роль архітектора при виконанні оброблювальних робіт. Реставраційний журнал. Науковий звіт про реставрацію. Виконавчі креслення.</p>	2
<p>Тема № 7. Пристосування пам'яток архітектури Технологічні рекомендації по проведенню робіт. Проект пристосування. Вимоги збереженості структури пам'ятки та можливості сучасних включень.</p>	2
<p>Усього лекцій</p>	16

2.2.3. Практичні (семінарські заняття)

Зміст	Кількість годин
<p>Тема №1. Бібліографічні та архівні дослідження 1.Методика джерелознавчої роботи в реставраційному проектуванні. (Проводиться в архівному відділі музею ХНАМГ)</p>	4
<p>2.Розробка програми дослідження пам'ятки архітектури</p> <p>Тема № 2. Фіксація пам'яток архітектури 3. Обміри пам'ятки архітектури для визначення гіпотези реставрації (проводиться в натурі, на досліджуваних пам'ятках архітектури).</p> <p>4. Виконання обмірних креслень на основі крокі, складених за результатами натурних обмірів</p>	4
<p>Тема № 3. Натурні дослідження пам'ятки архітектури за допомогою зондажів та шурфів 5. Вивчення пам'ятки архітектури за допомогою зондажів і шурфів (заняття проводиться в натурі, на досліджуваному об'єкті)</p> <p>6. Складення картограм, виконаних в натурі зондажів і шурфів</p>	4
<p>Тема № 4. Вивчення аналогів при реставрації пам'яток архітектури 7. Виявлення та вивчення аналогів при реставрації пам'ятки архітектури</p> <p>8. Проміжний контроль знань та вмінь студентів</p>	4
<p>Тема № 5. Проект реставрації пам'ятки архітектури 9. Графічна реконструкція пам'ятки архітектури</p> <p>10. Обґрунтування та вибір варіанту проектного рішення</p> <p>11. Основні стадії реставраційного проектування</p> <p>12. Робочий проект реставрації пам'ятки архітектури</p>	8
<p>Тема № 6. Здійснення проекту реставрації 13.Інженерно-технічні заходи при реставрації пам'яток архітектури</p> <p>14. Науковий звіт про реставрацію</p>	4
<p>Тема № 7. Пристосування пам'яток архітектури при реставрації 15. Пристосування та музеєфікація пам'яток архітектури після реставрації</p> <p>16. Підсумковий контроль</p> <p>Підсумковий контроль проводиться у формі оцінок матеріалів з обґрунтування проекту реставрації – графічної реконструкції та науково-реставраційного звіту і захисту курсової роботи.</p>	4
Усього практичних занять	32

2.2.4 План лабораторних робіт

Лабораторні роботи навчальним планом не передбачені.

2.2.5. Індивідуальні завдання: курсовий проект (робота), контрольна робота тощо

Курсова робота на тему: «Реставрація та пристосування пам'ятки архітектури». Об'єктом курсової роботи обирається малоповерховий будинок, архітектура та якість оточуючого середовища якого дають можливість для достатньо глибокої розробки питань його реставрації з пристосуванням до нової функції. Курсова робота складається з графічної та текстової частини. Проектні креслення розміщуються на двох аркушах формату А2. Текстова частина повинна включати історичну довідку, характеристику сучасного стану будинку, обґрунтування обраного методу реставрації, обґрунтовані пропозиції щодо пристосування або музеєфікації об'єкта.

Курсова робота виконується у відповідності з методичними вказівками. Усього на виконання курсової роботи передбачено 30 годин самостійної роботи студентів.

2.3. Самостійна робота студентів

До теми 1. Збір відомостей щодо часу побудови, стилістичних особливостей, етапів історичного існування обраного для дослідження архітектурного об'єкта.

До теми 2. Натурне обстеження пам'ятки архітектури, замальовки, фотофіксація.

До теми 3. Графічне зображення результатів зондування та шурфування. Обґрунтування варіанту реставрації об'єкта.

До теми 4. Вивчення аналогів в історичному архітектурному середовищі міста Харкова. Замальовки, фотофіксація. Виконання курсової роботи.

До теми 5. Вивчення нормативно-методичної літератури. Збір матеріалів для графічної реконструкції пам'ятки архітектури.

До теми 6. Вивчення спеціальної літератури, виконання креслень до курсової роботи.

До теми 7. Вивчення спеціальної літератури. Оформлення та захист курсової роботи.

2.4. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1. Тестування	15%
Практичне завдання	15%
ЗМ 1.2. Контрольні роботи	30%
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1 (курсова робота)	40%
Всього за модулем 1	100%

2.5. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, інтернет-адреси	Номер теми, де застосовується
1	2
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Барашиков А.Я., Малышев А.Н. Оценка технического состояния строительных конструкций, зданий и сооружений. – К.: НМЦ Держнаглядохоронпраці України, 1998. – 232 с	2 – 3, 6 – 7
2. Кедринский А.А. «Основы реставрации памятников архитектуры», М.; Изобразит.искусство, 1991.–184с.: ил	6 – 7
3. Кодін В. О. Основи реконструкції історичних міст. Навчальний посібник. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 172 с..	1 – 7
4. Консервация и реставрация памятников и исторических зданий. – М.; Стройиздат, 1978, – 320 с.	1 – 7
5. Методика реставрации памятников архитектуры – М.; Стройиздат, 1977. – 168 с.	1 – 7
6. Молодченко Г.А., Гринь В.И. Реконструкция и усиление зданий и сооружений.– К.: ИСИО, 1993.– 173с.	1 – 7
7. Памятники архитектуры в дореволюционной России: Очерки истории архитектурной реставрации / Под. общ. ред. доктора архитектуры А.С.Щенкова, М.: ТЕРРА – Книжный клуб, 2002. – 528 с.	1 – 7
8. Подьядольский С.С., Бессонов Г.Б., Беляев Л.А., Постникова Т.М. «Реставрация памятников архитектуры». – М.; Стройиздат, 1988. – 215 с.	1 – 7

1	2
9. Шагин А.Л., Бондаренко Ю.В. и др. Реконструкция зданий и сооружений. Учебное пособие. – М.: Высшая школа, 1991. – 352 с.	6 – 7
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, Інтернет-сайти тощо)	
10. Савйовский В.В., Болотских О.Н. Ремонт и реконструкция гражданских зданий. – Харьков: ИД «Ватерпас», 1999. – 287 с.	6 – 7
11. Кутуков В.Н. Реконструкция зданий. – М.: Высшая школа, 1981. – 263 с.	6 – 7
12. Физдель И.А. Дефекты в конструкциях, сооружениях и методы их устранения. – М.: Стройиздат, 1987. – 336 с.	2 – 3, 6 – 7
13. Архитектура. Короткий словник-довідник / За загальною редакцією А. Мардера – К.; Будівельник, 1995, 333 с.: іл.	1 – 7
14. Закон України «Про охорону культурної спадщини». Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 39, ст.333; 2002 р., № 16, ст.114	1 – 7
15. Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України № 41 від 26 лютого 2001 р. «Про затвердження порядку визначення меж зон охорони пам'яток»	4 - 6
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відеоаудіоматеріалів, плакатів тощо)	
16. Молодченко Г.А., Псурцева Н.О. Методичні вказівки для виконання курсового проекту по підсиленню несучих елементів будівель при реконструкції. ХДАМГ, 2001. (№ 1280).	6 – 7
17. Кодін В.О. Методичні вказівки по виконанню курсової роботи з курсу «Реставрація архітектурних об'єктів» для студентів 5 курсу спеціальності 7.120102/8.120102 – «Містобудування» професійного напрямку «Архітектура», Х.:ХНАМГ, 2009.	1 – 7
18. Кодін В.О. Методичні вказівки щодо самостійної роботи студентів при вивченні курсу «Реставрація архітектурних об'єктів» для студентів 5 курсу спеціальності 7.120102/8.120102 – «Містобудування» професійного напрямку – «Архітектура», Х.: ХНАМГ, 2007.	1 – 7
19. Кодін В.О. Методичні вказівки до практичних занять з курсу «Реставрація архітектурних об'єктів» для студентів 5 курсу спеціальності 7.120102/8.120102 – «Містобудування» професійного напрямку 1201 – «Архітектура», Х.: ХНАМГ, 2007	1 – 7

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Кодін Володимир Олексійович

Програма та робоча програма навчальної дисципліни «Реставрація архітектурних об'єктів» (для студентів 5 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст та магістр, напряму підготовки 1201 - «Архітектура» спеціальності 7.120102 / 8.120102 - «Містобудування»)

Видання публікується в авторській редакції

План 2010, поз. 36 Р

Підп. до друку 01.07.2010 р.
Друк на ризографі
Тираж 10 пр.

Формат 60x84 1/16
Ум. друк. арк. 0,8
Зам. № 6260

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001